

การพัฒนาตัวแบบการจัดการนวัตกรรมภูมิปัญญาเศรษฐกิจพอเพียง ของปราชญ์ชาวบ้านเพื่อเสริมสร้างการพัฒนาที่ยั่งยืน

Development of Management Model Regarding to Sufficient Economic Wisdom Innovation of Folk Philosopher to Reinforce Sustainable Development

อภิชาติ กิตติศักดิ์นาวิน *

Apichat Kittisaknawin

ชिरศักดิ์ อุ๋นอารมย์เลิศ **

Thirasak Unaromlert

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ 1. เพื่อศึกษากระบวนการจัดการนวัตกรรมภูมิปัญญาเศรษฐกิจพอเพียงของปราชญ์ชาวบ้านเพื่อเสริมสร้างการพัฒนาที่ยั่งยืน 2. เพื่อศึกษาปัจจัยเงื่อนไขที่ส่งผลต่อการจัดการนวัตกรรมภูมิปัญญาเศรษฐกิจพอเพียงของปราชญ์ชาวบ้านเพื่อเสริมสร้างการพัฒนาที่ยั่งยืน 3. เพื่อพัฒนาตัวแบบการจัดการนวัตกรรมภูมิปัญญาเศรษฐกิจพอเพียงของปราชญ์ชาวบ้านเพื่อเสริมการพัฒนาที่ยั่งยืน โดยใช้ระเบียบวิธีวิจัยแบบผสมผสานวิธี (Mixed Method Research) กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการตอบแบบสอบถาม จำนวน 240 คน กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการสัมภาษณ์เชิงลึก จำนวน 5 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย เป็นแบบสอบถาม และแบบสัมภาษณ์กึ่งโครงสร้าง สถิติที่ใช้วิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ค่าการกระจาย (CV) ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน โมเดลสมการโครงสร้าง (Structural equation modeling : SEM) และการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพใช้การวิเคราะห์เนื้อหาผลการวิจัย พบว่า

ตัวแบบการจัดการนวัตกรรมภูมิปัญญาเศรษฐกิจพอเพียงของปราชญ์ชาวบ้านเพื่อเสริมการพัฒนาที่ยั่งยืน พบว่า ตัวแบบสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์ โดยพิจารณาจากค่าไคสแควร์ ($\chi^2 = 66.47$, $df = 93$, $p = 0.98$, $RMSEA = 0.00$, $RMR = 0.03$, $GFI = 0.97$, $AGFI = 0.96$, $(\chi^2 / df) = 0.71$) ความคิดสร้างสรรค์ และการจัดการความรู้ ได้รับอิทธิพลทางตรงในทิศทางที่เป็นบวกอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติจากตัวแปรทุนทางสังคม มากที่สุด แสดงให้เห็นว่า เมื่อปราชญ์ชาวบ้านมีทุนทางสังคมก็จะทำให้ปราชญ์ชาวบ้านมีความคิดสร้างสรรค์และการจัดการความรู้

คำสำคัญ : การจัดการนวัตกรรมภูมิปัญญาเศรษฐกิจพอเพียง/ ปราชญ์ชาวบ้าน / การพัฒนาที่ยั่งยืน

* นักศึกษาปริญญาปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาพัฒนศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร

** อาจารย์ที่ปรึกษา รองศาสตราจารย์ ดร. ภาควิษาพื้นฐานทางการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร

Abstract

This research aimed to 1. Study the process in Development of management model regarding to sufficient economic wisdom innovation of folk philosopher to reinforce development 2. Study the factors that affect performance of Development of management capacity model regarding to sufficient economic wisdom innovation of folk philosopher to reinforce development 3. Develop models of Development of management capacity model regarding to sufficient economic wisdom innovation of folk philosopher to reinforce development. This research was conducted by applying mixed methods research. Questionnaires and semi-structured questionnaires were applied. Population and samples were 266 samples and 5 educators . Data analysis were Frequency, Percentage, Mean, Standard Deviation, CV, Pearson's Product - moment Correlation Coefficient, Structural equation modeling and Content Analysis. The results of this research were as follows:

The model Innovation of wisdom sufficiency to promote sustainable development was consistent with empirical data on a very good level by considering ($\chi^2 = 66.47$, $df = 93$, $p = 0.98$, $RMSEA = 0.00$, $RMR = 0.03$, $GFI = 0.97$, $AGFI = 0.96$, ($\chi^2 / df = 0.71$). Creativity and knowledge management has been a positive in fluence on the social capital variables, most statistical significance. Shows that when folk philosopher have social capital. These variables make them have creativity and knowledge management.

Keywords : Management of Sufficient Economic Wisdom Innovation / Folk Philosopher / Reinforce

บทนำ

สังคมโลกในยุคปัจจุบันมีการเปลี่ยนแปลงมากมายอย่างรวดเร็วในทุกๆด้านซึ่งเป็นผลมาจากการพัฒนาทางด้านวิทยาศาสตร์เทคโนโลยีการสื่อสารและการคมนาคมทั่วทุกประเทศทุกสังคมทุกองค์กรต่างก็พยายามสร้างรายได้เปรียบของตนเองเพื่อประโยชน์ในการแข่งขันและการพัฒนาจึงพยายามสรรค์สร้างคิดสิ่งใหม่ๆที่เป็นนวัตกรรม ออกสู่สังคมในรูปแบบต่างๆทั้งในลักษณะของการยกระดับนวัตกรรม การส่งเสริมวัฒนธรรม นวัตกรรมและการสร้างระบบและองค์การ นวัตกรรมเพื่อให้เกิดความเข้มแข็งทางด้านความ ได้เปรียบในเชิงการแข่งขันของประเทศ (สำนักงาน นวัตกรรมแห่งชาติ, 2549: 47) ซึ่งก็สอดคล้องกับ

แนวคิดของ Dorf และ Byers ที่กล่าวว่าธุรกิจที่จะ สามารถสร้างความได้เปรียบในเชิงการแข่งขันได้ ควรที่จะมีลักษณะเป็นองค์การนวัตกรรมหรือมีความสามารถในเชิงนวัตกรรม (Dorf & Byers, 2008: 24) อย่างไรก็ตามนวัตกรรมจะต้องเน้นในเรื่องของการทำสิ่งใหม่ที่ต้องใช้ความรู้และความคิด สร้างสรรค์เป็นฐาน (สำนักงานนวัตกรรมแห่งชาติ, 2549: 50) ดังนั้นการสร้างความรู้และการจัดการ ความรู้เพื่อนำมาใช้ในการพัฒนานวัตกรรมของ องค์กรจึงเป็นเรื่องที่มีความสำคัญอย่างมากเพราะ เนื่องจากจะทำให้ธุรกิจสามารถที่จะสร้างความ ได้เปรียบในเชิงการแข่งขันที่ยั่งยืนได้ (Nonaka, 1991, 1994; Nonaka & Toyama, 2003; Johannessen & Olsen, 2003: 41) ประเทศไทยอยู่ในกลุ่มของ

ประเทศที่มีระดับรายได้ปานกลางการที่จะยกระดับรายได้ของประเทศจำเป็นต้องขับเคลื่อนสังคมไทยของเราไปสู่สังคมฐานความรู้มีการสร้างความรู้ขึ้นมาและประยุกต์ใช้ความรู้ต่างๆ ในทุกกิจกรรมและทุกภาคส่วนของสังคมไทยเรา (พยัต วุฒิรงค์, 2555: 159) การจัดการความรู้จึงมีความสำคัญยิ่งต่อเสถียรภาพของประเทศทั้งทางด้านเศรษฐกิจและสังคมแต่ต้องทำให้องค์การต่างๆ ให้ความสำคัญกับพื้นฐานความได้เปรียบในการแข่งขันคือสร้างนวัตกรรม (Innovation) ซึ่งเป็นการใช้ความรู้เพื่อสร้างความรู้ใหม่นวัตกรรมใหม่ๆ (Drucker, 1993: 173) โดยใช้องค์ประกอบของความรู้ที่เห็นอย่างชัดแจ้ง (Explicit Knowledge) และความรู้ที่ฝังลึก (Tacit Knowledge) ขององค์การที่มีความสำคัญต่อนวัตกรรม (พยัต วุฒิรงค์, 2555: 159) การเน้นทางด้านนวัตกรรมแสดงให้เห็นถึงคุณภาพและประสิทธิภาพอันเป็นสิ่งที่มาของความได้เปรียบเชิงกลยุทธ์ (Bolwijn and Kumpe, 1990: 73) นวัตกรรมเป็นกระบวนการที่เกิดขึ้นใหม่ผู้บริหารพยายามค้นหาแนวทางนำเสนอ นวัตกรรมสินค้าหรือนวัตกรรมบริการหรือปรับการก่อสร้างและส่งเสริมนวัตกรรมกระบวนการเพื่อลดความเสี่ยงที่เกิดจากคู่แข่งและสภาพแวดล้อมที่มีการเปลี่ยนแปลงรวมถึงแนวทางในการบริหารความรู้เพื่อสร้างความได้เปรียบในการแข่งขันผ่านทางนวัตกรรม (พยัต วุฒิรงค์, 2555: 160)

ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง มีเป้าหมายหลักเพื่อสร้างเครือข่ายการเรียนรู้ เป็นกรอบแนวคิดเป็นแนวทางในการปฏิบัติ คือการพัฒนาตั้งอยู่บนทางสายกลางและความไม่ประมาท รอบรอบ มีคุณธรรมประกอบการวางแผน เพื่อการตัดสินใจเพื่อพัฒนาที่สมดุลและยั่งยืนสามารถปรับใช้ได้กับการเปลี่ยนแปลงทุกด้าน ทั้งสังคม เศรษฐกิจ

สิ่งแวดล้อม ความรู้ เทคโนโลยีสร้างความแข็งแกร่งจากชุมชนสู่เมือง จากเมืองสู่ประเทศเป็นภูมิคุ้มกันที่มั่นคงและยั่งยืน จากวิกฤตต้มยำกุ้ง เมื่อปี 2540 มีกลุ่มคนพยายามหันกลับมามองที่ทุนทางสังคม ทุนทางวัฒนธรรม ของตนเองเพื่อหาทางให้หลุดพ้นจากสภาพทางเศรษฐกิจและความบีบคั้นต่างๆ ทิศทางที่พึงประสงค์ โดยพยายามนำเอาภูมิปัญญา วิถีการดำเนินชีวิตและวัฒนธรรมที่สั่งสมมาจากรุ่นสู่รุ่น มาผสมผสานให้เข้ากับ บริบท (Context) ทางสังคมยุคปัจจุบัน ของตนเองท่ามกลางกระแสการเปลี่ยนแปลงและการหลั่งไหลของลัทธิบริโภคนิยม วัตถุนิยม และความทันสมัย เพื่อค้นหารูปแบบที่จะเป็นทางออกจากความทุกข์ยากของเศรษฐกิจแบบทุนนิยม ซึ่งกลุ่มคนเหล่านี้ปัจจุบันได้รับการยอมรับในนาม “ปราชญ์ชาวบ้าน” (รัชชชัย เฟื่องพินิจ, 2550: 17)

การพัฒนาที่ผ่านมาเน้นการพัฒนาเศรษฐกิจอย่างเดียวไม่คำนึงถึงสิ่งแวดล้อมและสังคมทำให้เกิดการแยกส่วนเป็นความไม่ยั่งยืน เพราะความรู้ที่เรียนมาเรียนเฉพาะเรื่องทำให้ไม่สามารถเชื่อมโยงกันการพัฒนาที่ยั่งยืนต้องบูรณาการทั้ง 3 ด้าน คือ เศรษฐกิจสังคมสิ่งแวดล้อมการพัฒนาที่ยั่งยืนของสังคมในโลกที่ 3 ขึ้นกับความยั่งยืนของสังคมชนบทการพัฒนาชนบทมีหลายองค์ประกอบแต่องค์ประกอบที่เป็นหัวใจของความยั่งยืนของสังคมชนบทมี 3 ประการคือ 1. องค์การชุมชนคือองค์การที่ชาวบ้านก่อตั้งขึ้นเองไม่ใช่ราชการจัดตั้งให้องค์กรชุมชนทำให้มีการบริหารจัดการอย่างต่อเนื่องโดยชาวบ้านเพื่อชาวบ้านทำให้สามารถพัฒนาศักยภาพของตนเองแก้ไขปัญหาต่างๆ และเผชิญภาวะวิกฤติต่างๆ ได้ดี 2. ความรู้ หมายถึง ความรู้เกี่ยวกับ ชุมชนชนบท เช่น ประวัติศาสตร์ ภูมิศาสตร์ พืชพันธุ์สัตว์ในท้องถิ่น การอาชีพวัฒนธรรมเทคโนโลยีและการแก้ปัญหา

3. กระบวนการเรียนรู้ของประชาชนกระบวนการเรียนรู้ของประชาชนต้องเป็นการศึกษาเรียนรู้ที่ทรงพลังอันได้แก่ความสามารถในการวิเคราะห์ปัญหา วิจัยปัญหาวิเคราะห์ทางเลือกตัดสินใจทางเลือก ที่ถูกต้องทำให้สามารถแก้ปัญหาได้อย่างรวดเร็วและปรับตัวได้อย่างต่อเนื่องต่อความเปลี่ยนแปลงที่จะเกิดตามมาความรู้เป็นสิ่งที่มิวิวัฒนาการควบคู่กับประวัติศาสตร์การพัฒนาของสังคมนั้นๆผ่านการปรับปรุงตามช่วงเวลาสามารถตอบสนองความต้องการของสังคมวัฒนธรรมนั้นแล้วปฏิบัติสืบต่อกันมา ดังนั้นความรู้ใหม่ๆจึงเกิดขึ้นอยู่ตลอดเวลาและการก่อเกิดขององค์ความรู้มีพื้นฐานมาจากคนในสังคม ทักษะความเชี่ยวชาญการพัฒนาระบบความคิดเชิงสร้างสรรค์วางอยู่บนพื้นฐานความเข้าใจธรรมชาติ กายภาพสิ่งแวดล้อมโดยองค์ความรู้ที่ได้นำไปสู่การพัฒนาชุมชนสังคมในทุกระดับอยู่บนพื้นฐานของระบบความสัมพันธ์ที่ดี (พัชรินทร์ สิริสุนทร, 2556: 130)

ดังนั้น การนำภาคการเกษตรกรรมซึ่งเป็นจุดแข็งของประเทศไทยด้วยนวัตกรรมเศรษฐกิจพอเพียงมาใช้ให้เกิดผลได้จริงเป็นที่ประจักษ์ด้วยการจัดการความรู้การจัดการนวัตกรรมการเศรษฐกิจพอเพียงของประชาชนชาวบ้านจึงมีความสำคัญเป็นอย่างมากของการนำนวัตกรรมปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมาใช้เพื่อลดปัญหาทางสังคมการหย่าร้าง ยาเสพติดความเครียดความหงอยเหงาเศร้าซึมและมลพิษต่างๆ ทั้งการดำเนินชีวิตเศรษฐกิจสังคม สิ่งแวดล้อมเพื่อเป็นการพัฒนาที่ยั่งยืนและเป็นภูมิคุ้มกันที่ดีของชุมชนสังคมประเทศชาติการเรียนรู้และพยายามศึกษาถึงกระบวนการในการคิด การใช้หรือการปรับประยุกต์ใช้นวัตกรรมของประชาชนชาวบ้านการศึกษาตัวแบบการจัดการนวัตกรรมการภูมิปัญญาเศรษฐกิจพอเพียงของประชาชน

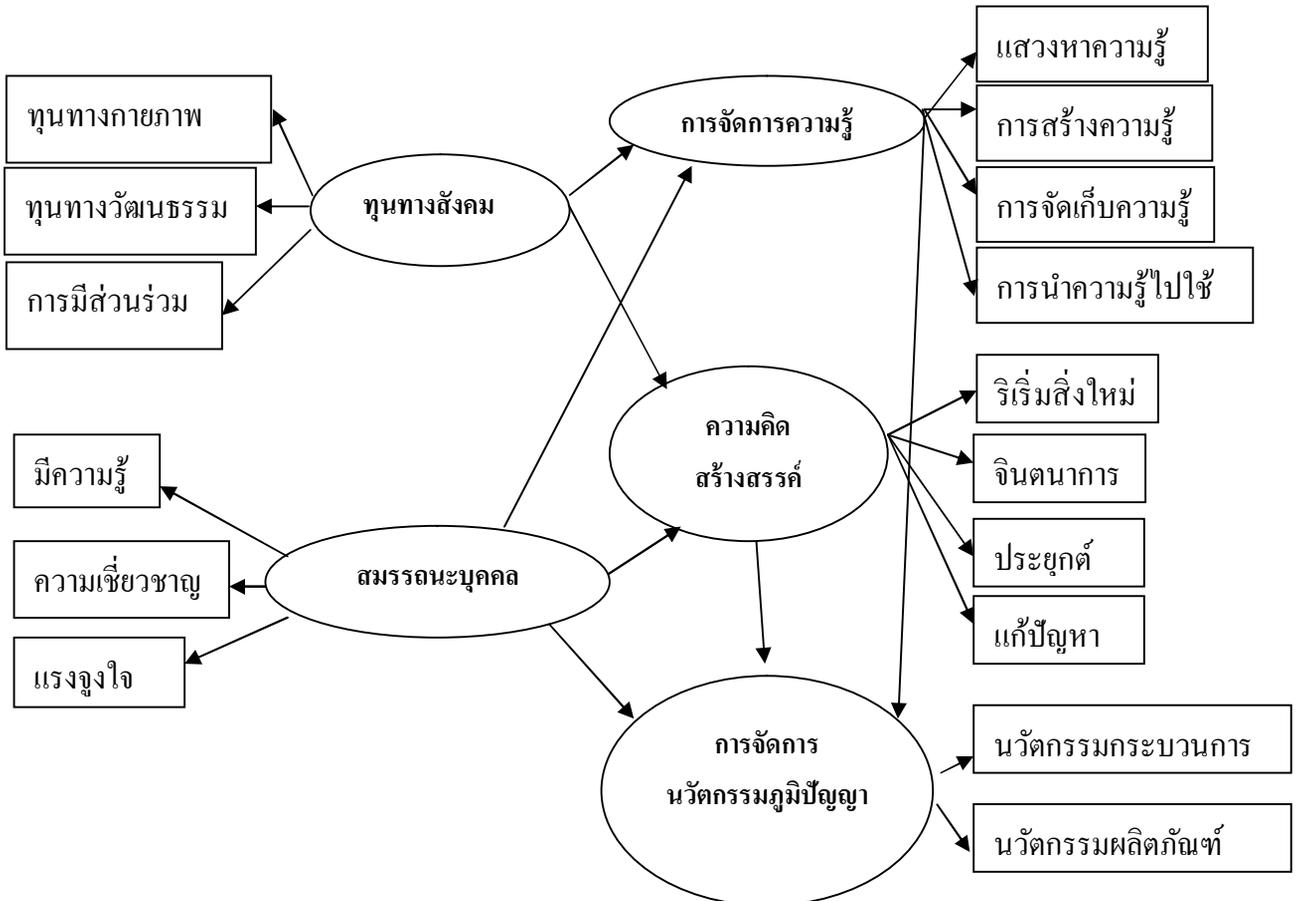
ชาวบ้านเพื่อเสริมสร้างการพัฒนาที่ยั่งยืนจึงมีความสำคัญเป็นอย่างมากเพราะปัจจุบันประชาชนชาวบ้านเป็นที่ยอมรับและเป็นศูนย์กลางในการกระจายความรู้เป็นแบบอย่างในการดำเนินชีวิตซึ่งสามารถดำรงชีพได้จริงในสังคมยุคปัจจุบันและมีประชาชนชาวบ้านศูนย์ถ่ายทอดความรู้ภูมิปัญญาเศรษฐกิจพอเพียงของประชาชนอยู่ทั่วประเทศทุกจังหวัดและเป็นที่ยอมรับของคนในชุมชนรวมถึงบุคคลทั่วไปเพื่อเป็นการเพิ่มจำนวนของประชาชนชาวบ้านและส่งเสริมความเข้มแข็งในการเสริมสร้างและบ่มเพาะผู้นำนวัตกรรมเศรษฐกิจพอเพียงไปใช้และเผยแพร่ให้กับคนในชุมชนและระหว่างชุมชนเป็นการเสริมสร้างพลังให้กับชุมชนเสริมสร้างพลังให้สังคมและประเทศชาติเป็นแนวทางการพัฒนาอย่างยั่งยืนสอดคล้องกลมกลืนกันของสังคมเศรษฐกิจสิ่งแวดล้อมด้วยการนำและประสานความร่วมมือจากประชาชนชาวบ้านชุมชนเกิดการเรียนรู้นำไปสู่การพึ่งพาตนเองนั้น ต้องทำให้ชาวบ้านค้นหาศักยภาพของตนเอง และพัฒนาศักยภาพ ไปสู่การพึ่งพาตนเองต่อไป คือชาวบ้านเขาเรียนรู้ตนเอง ชุมชน รู้จักเอกลักษณ์ รากเหง้า ความรู้ ภูมิปัญญา ทรัพยากรท้องถิ่น เรียนรู้ สถานภาพ สิ่งแวดล้อม ที่แท้จริงของตนเองเสรี พงศ์พิศ (2549: 19) สอดคล้องกับ เพ็ญประกาย ภัทรานุกรม (2553: 6) ศึกษาเรื่องการพัฒนาทุนทางสังคมโดยใช้ชุมชนเป็นฐาน ในชุมชนประสภักย์ พิบัติสันามิ: กรณีศึกษาชุมชนในพื้นที่จังหวัดพังงา กล่าวว่าทุนทางสังคมเป็นฐานสำคัญในการสร้างความสัมพันธ์ทางสังคมของชุมชนให้มีความเข้มแข็งบนรากฐานรากเหง้าของตนเองส่งผลต่อการพัฒนาความเข้มแข็งของประเทศโดยรวมอันจะนำไปสู่การพัฒนาที่ยั่งยืน ดังนั้นถ้าสังคมไทยสามารถเพิ่มปริมาณประชาชนชาวบ้านให้เพิ่มขึ้น และ

สนับสนุน ส่งเสริมการดำเนินงานของปราชญ์ชาวบ้าน ให้เป็นรูปธรรมและชัดเจนย่อมเป็นการเพิ่มภูมิคุ้มกันให้กับชุมชน เป็นการสร้างความแข็งแกร่งให้กับชุมชน ทั้งในด้านเศรษฐกิจ สังคม สิ่งแวดล้อม เพราะปราชญ์ชาวบ้าน เป็นผู้หลอมรวมนำภูมิปัญญาจากอดีต ประสานหลักคิดตามแนวปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง สอดรับกับสภาพแวดล้อม สิ่งแวดล้อม และสามารถใช้ชีวิตอยู่ได้จริงในสังคมปัจจุบัน โดยปราชญ์ชาวบ้านเป็นผู้ปฏิบัติให้เห็นเป็นที่ประจักษ์ และเป็นที่ยอมรับของผู้คนในสังคม เป็นการเสริมสร้างการพัฒนาที่ยั่งยืนอย่างถาวร

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษากระบวนการการจัดการนวัตกรรมภูมิปัญญาเศรษฐกิจพอเพียงของปราชญ์ชาวบ้านเพื่อเสริมสร้างการพัฒนาที่ยั่งยืน
2. เพื่อศึกษาปัจจัยเงื่อนไขที่ส่งผลต่อการจัดการนวัตกรรมภูมิปัญญาเศรษฐกิจพอเพียงของปราชญ์ชาวบ้านเพื่อเสริมสร้างการพัฒนาที่ยั่งยืน
3. เพื่อพัฒนาตัวแบบการจัดการนวัตกรรมภูมิปัญญาเศรษฐกิจพอเพียงของปราชญ์ชาวบ้านเพื่อเสริมสร้างการพัฒนาที่ยั่งยืน

แผนภาพที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยนี้ครั้งนี้เป็นการวิจัยแบบผสมวิธี (Mixed Method Research) โดยใช้การรวบรวมข้อมูลทั้งเครื่องมือเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพโดยมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

ขอบเขตด้านประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยการพัฒนาตัวแบบความสามารถการจัดการนวัตกรรมภูมิปัญญาเศรษฐกิจพอเพียงของปราชญ์ชาวบ้านเพื่อเสริมสร้างการพัฒนาที่ยั่งยืน ได้แก่ ปราชญ์ชาวบ้านของสำนักงานปลัดกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ จำนวน 240 ท่าน (สำนักงานปลัดกระทรวงเกษตรและสหกรณ์, 2557)

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการสัมภาษณ์แบบเจาะลึก (In depth Interview) คัดเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบเจาะจงเลือก (Purposive Sampling) คือ ปราชญ์ชาวบ้านที่มีผลงานเป็นที่ประจักษ์เป็นที่ยอมรับในสังคม จำนวน 5 ท่าน

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการตอบแบบสอบถามโดยทั่วไปแล้วขนาดของกลุ่มตัวอย่างจะต้องมีอย่างน้อย 200 ซึ่งถือว่าเป็นขนาดที่น้อยที่สุดแต่ Chou (1987) ได้เสนอแนะว่าขนาดของกลุ่มตัวอย่างโดยกำหนดเป็นอัตราส่วนระหว่างจำนวนกลุ่มตัวอย่างต่อจำนวนพารามิเตอร์ ที่ถูกประมาณค่าเป็นอัตราส่วนระหว่าง 5:1 ถึง 10:1 (Chou, 1987: 78-117) ในงานวิจัยนี้ผู้วิจัยใช้กลุ่มตัวอย่างในการวิจัยได้แก่ ปราชญ์ชาวบ้านของสำนักงานปลัดกระทรวงเกษตรและสหกรณ์จำนวน 240 คน

กำหนดจำนวนของกลุ่มตัวอย่างโดยใช้สูตรคำนวณขนาดของกลุ่มตัวอย่างจากอัตราส่วนของผู้ตอบต่อ Parameter Estimated ที่ต่ำที่สุดคือ 10:1 (Hair et al., 2006) จึงทำให้การวิเคราะห์ข้อมูลและการสรุปผลการวิจัยมีความสอดคล้องกับหลักเกณฑ์เบื้องต้นในการใช้เครื่องมือทางสถิติ และความเชื่อถือได้ของผลการวิเคราะห์

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ได้แก่แบบสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) และแบบสอบถาม (Questionnaire) สำหรับปราชญ์ชาวบ้าน

ขั้นตอนในการดำเนินการวิจัย

ระยะที่ 1 การศึกษาข้อมูลงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาตัวแบบความสามารถการจัดการนวัตกรรมภูมิปัญญาเศรษฐกิจพอเพียงของปราชญ์ชาวบ้าน ได้แก่ แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวข้องกับการจัดการความรู้ นวัตกรรม ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง การพัฒนาที่ยั่งยืน ทูทางสังคม คุณลักษณะส่วนบุคคล ความคิดสร้างสรรค์ ซึ่งนำมาสู่การศึกษากระบวนการจัดการนวัตกรรมภูมิปัญญาเศรษฐกิจพอเพียงของปราชญ์ชาวบ้าน และปัจจัยเงื่อนไขที่ส่งผลต่อการจัดการนวัตกรรมภูมิปัญญาเศรษฐกิจพอเพียงของปราชญ์ชาวบ้าน เพื่อเสริมสร้างการพัฒนาที่ยั่งยืน

ระยะที่ 2 การพัฒนาตัวแบบการจัดการนวัตกรรมภูมิปัญญาเศรษฐกิจพอเพียงของปราชญ์ชาวบ้านเพื่อเสริมการพัฒนาที่ยั่งยืน

4. วิเคราะห์ความสอดคล้องของตัวแบบการจัดการนวัตกรรมภูมิปัญญาเศรษฐกิจพอเพียงของประชาชนชาวบ้านเพื่อเสริมการพัฒนาที่ยั่งยืนโดยใช้โมเดลสมการโครงสร้าง (Structural Equation Modeling : SEM) โดยการพิจารณาจากค่าไคสแควร์ หากค่าไคสแควร์มีค่าน้อยกว่าหรือเท่ากับสองแล้วให้ถือว่าตัวแบบที่ทดสอบมีความสอดคล้อง

5. วิเคราะห์ข้อเสนอแนะเพิ่มเติมของผู้ตอบแบบสอบถาม โดยการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) โดยนำเสนอในรูปแบบการบรรยายเป็นความเรียง

ผลการวิจัย

ผู้วิจัยได้สรุปผลการวิจัยตามวัตถุประสงค์ของการวิจัยไว้ดังนี้คือ

วัตถุประสงค์ที่ 1 ผลกระบวนการจัดการนวัตกรรมภูมิปัญญาเศรษฐกิจพอเพียงของประชาชนชาวบ้านเพื่อเสริมสร้างการพัฒนาที่ยั่งยืน

ผลกระบวนการจัดการนวัตกรรมภูมิปัญญาเศรษฐกิจพอเพียงของประชาชนชาวบ้านเพื่อเสริมสร้างการพัฒนาที่ยั่งยืน ได้แก่ 1. สาเหตุและแรงบันดาลใจในการดำเนินชีวิต/หรือประกอบอาชีพตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง 2. การประยุกต์ใช้หลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง (ความมีเหตุมีผลความพอประมาณ และการมีภูมิคุ้มกันร่วมกับเงื่อนไขความรู้ และคุณธรรม) ในการดำเนินชีวิต/ประกอบอาชีพ 3. หลักการ/กระบวนการเรียนรู้ในการสร้างและประยุกต์ใช้ภูมิปัญญาในการดำเนินชีวิต/การประกอบอาชีพตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง 4. วิธีการปฏิบัติที่ดี หรือแนวทางที่ดีเกี่ยวกับการประกอบอาชีพ/ดำเนินชีวิตตามหลัก

ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง 5. สมรรถนะที่ผลักดันให้เกิดนวัตกรรมภูมิปัญญาฯ โดยมีการเชื่อมโยงก่อให้เกิดนวัตกรรม 6. การแสวงหาความรู้ ข้อมูล การนำความรู้ไปใช้ และเผยแพร่และเปลี่ยนความรู้/เทคนิคเกี่ยวกับการประยุกต์ใช้ตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงให้ประสบความสำเร็จ 7. ทูตทางสังคมมีบทบาทและมีความสำคัญต่อนวัตกรรมภูมิปัญญา 8. การจัดการความรู้มีบทบาทและมีความสำคัญต่อนวัตกรรมภูมิปัญญา 9. ความคิดสร้างสรรค์มีบทบาทและมีความสำคัญต่อนวัตกรรมภูมิปัญญา

วัตถุประสงค์ที่ 2 ปัจจัยเงื่อนไขที่ส่งผลต่อการจัดการนวัตกรรมภูมิปัญญาเศรษฐกิจพอเพียงของประชาชนชาวบ้านเพื่อเสริมสร้างการพัฒนาที่ยั่งยืน

ปัจจัยเงื่อนไขที่ส่งผลต่อการจัดการนวัตกรรมภูมิปัญญาเศรษฐกิจพอเพียงของประชาชนชาวบ้านเพื่อเสริมสร้างการพัฒนาที่ยั่งยืน ได้แก่ 1. การปรับและยอมรับแนวคิดหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวฯ มาเป็นแนวทางในการดำเนินชีวิต/การประกอบอาชีพ มีการให้ความสนใจในระบบความสัมพันธ์ของธรรมชาติ 2. การสังเกต และเรียนรู้เรื่องธรรมชาติจัดสัมพันธ์กันอยู่ตามภูมิปัญญาของชาวบ้าน 3. ทูตทางสังคม 4. วิธีการเรียนรู้และแสวงหาความรู้ 5. การจัดการความรู้ที่มีระบบ 6. การประยุกต์ใช้ความรู้ และการสร้างสรรค์นวัตกรรมภูมิปัญญา 7. สมรรถนะผู้นำประชาชนชาวบ้าน 8. การจัดการที่มีประสิทธิภาพ 9. การถ่ายทอดและเผยแพร่องค์ความรู้

วัตถุประสงค์ที่ 3 ตัวแบบการจัดการนวัตกรรมภูมิปัญญาเศรษฐกิจพอเพียงของประชาชนชาวบ้านเพื่อเสริมสร้างการพัฒนาที่ยั่งยืน

ตัวแบบการจัดการนวัตกรรมภูมิปัญญาเศรษฐกิจพอเพียงของประชาชนชาวบ้านเพื่อเสริมการพัฒนาที่ยั่งยืนพบว่าตัวแบบสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์ในระดับดีมากโดยพิจารณาจากค่าไคสแควร์ ($\chi^2 = 66.47$, $df = 93$, $p = 0.98$, $RMSEA = 0.00$, $RMR = 0.03$, $GFI = 0.97$, $AGFI = 0.96$, $(\chi^2 / df) = 0.71$)

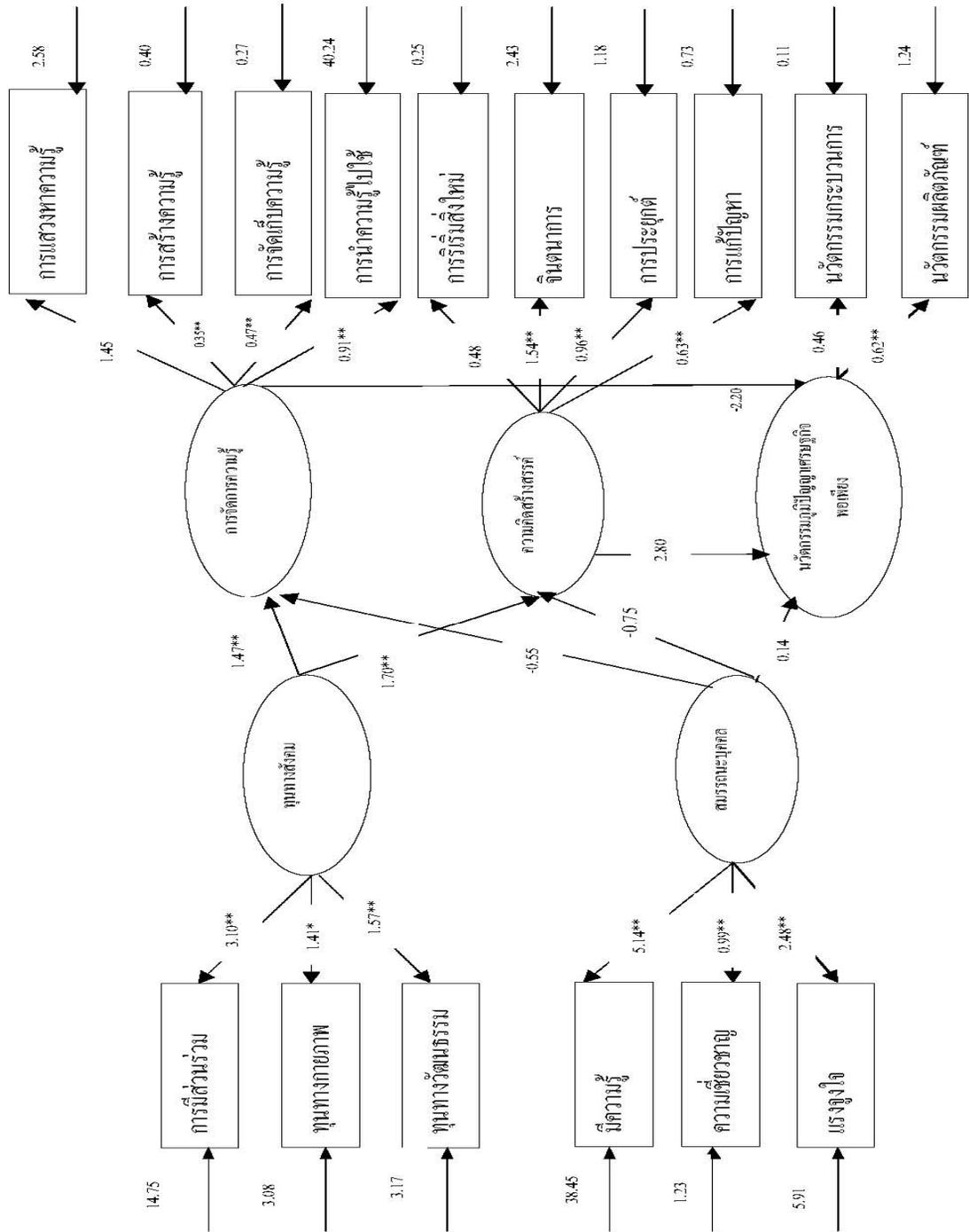
ตัวแปรความคิดสร้างสรรค์ได้รับอิทธิพลทางตรงในทิศทางที่เป็นบวกอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติระดับ 0.01 จากตัวแปรทุนทางสังคม (1.70) มากที่สุด แสดงให้เห็นว่า เมื่อประชาชนชาวบ้านมีทุนทางสังคมก็จะทำให้ประชาชนชาวบ้านมีความคิดสร้างสรรค์

ตัวแปรการจัดการความรู้ได้รับอิทธิพลทางตรงในทิศทางที่เป็นบวกอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติระดับ 0.01 จากตัวแปรทุนทางสังคม (1.47) มากที่สุด แสดงให้เห็นว่า เมื่อประชาชนชาวบ้านมีทุนทางสังคมก็จะทำให้ประชาชนชาวบ้านมีการจัดการความรู้

ตัวแปรนวัตกรรมภูมิปัญญาเศรษฐกิจพอเพียงได้รับอิทธิพลทางอ้อมในทิศทางที่เป็นบวกอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติระดับ 0.01 จากตัวแปรทุนทางสังคม (1.52) มากที่สุด แสดงให้เห็นว่า เมื่อประชาชนชาวบ้านมีทุนทางสังคมก็จะทำให้ประชาชนชาวบ้านมีการจัดการนวัตกรรมภูมิปัญญาเศรษฐกิจพอเพียง

อภิปรายผลการวิจัย

การจัดการความรู้ ทุนทางสังคม ความคิดสร้างสรรค์ สมรรถนะ หลักการ แรงบันดาลใจ วิธีการปฏิบัติที่ดี หรือแนวทางที่ดีเกี่ยวกับการประกอบอาชีพ/ดำเนินชีวิตตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง สอดคล้องกับ คณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ (2554 :10) ที่กล่าวถึงแนวทางปฏิบัติ โดยเริ่มจากตัวเองก่อน ด้วยการฝึกจิตขัดใจตนเอง และอบรมเลี้ยงดูคนในครอบครัวให้มีคุณธรรมกินอยู่ตามอัตภาพ พึ่งพาตนเองอย่างเต็มความสามารถ ไม่ทำอะไรเกินตัว ไม่ลงทุนเกินขนาด ดำเนินชีวิตโดยไม่เบียดเบียนตนเองและผู้อื่น ใฝ่รู้ ใฝ่ศึกษาและมีการพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่อง เพื่อความมั่นคงในอนาคต และเป็นที่พึ่งให้ผู้อื่นได้ในที่สุด ซึ่งสอดคล้องกับสมบัติ กุสุมาลี (2553 : 102) กล่าวว่า การสร้างสรรค์ธุรกิจเพื่อสังคมและสิ่งแวดล้อม ฯลฯ สิ่งเหล่านี้ล้วนขับเคลื่อนให้เกิดการค้นคิดนวัตกรรมใหม่ ๆ อยู่ตลอดเวลา เช่นเดียวกับประชาชนชาวบ้าน ที่มีความคิดสร้างสรรค์ จะนำไปสู่การค้นค้นนวัตกรรมภูมิปัญญาเศรษฐกิจพอเพียงเช่นกัน

แผนภาพที่ 3 ผลการพัฒนาตัวแบบการจัดการนวัตกรรมการภูมิปัญญาเศรษฐกิจพอเพียงของปราชญ์ชาวบ้าน เพื่อเสริมการพัฒนาที่ยั่งยืน

ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1. ปราชญ์ชาวบ้านเป็นผู้นำที่มีความรู้ความสามารถจึงควรพัฒนาต่อยอดโดยอาศัยผู้เชี่ยวชาญให้คำแนะนำ อาศัยหน่วยงานภาครัฐและเอกชนเข้าไปสนับสนุนในเรื่องของความรู้และสนับสนุนงบประมาณอย่างต่อเนื่องเพื่อเป็นสืบทอดส่งเสริม และสร้างเครือข่ายในการพัฒนานวัตกรรมการภูมิปัญญาเศรษฐกิจพอเพียงของปราชญ์ชาวบ้านเพื่อเสริมสร้างการพัฒนาที่ยั่งยืนต่อไป

2. เกิดนักวิจัยในท้องถิ่นที่เป็นปราชญ์ชาวบ้าน ได้การแลกเปลี่ยนเรียนรู้เกี่ยวกับการประยุกต์ใช้ตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงให้ประสบความสำเร็จ

3. ควรจัดทำแหล่งข้อมูลในหลายๆแหล่งเพื่อประโยชน์กับบุคคลทั่วไปที่สนใจศึกษานวัตกรรมการภูมิปัญญาเศรษฐกิจพอเพียงของปราชญ์ชาวบ้าน

4. เกิดการจัดการความรู้ในท้องถิ่น ทำให้เกิดความรู้ และเป็นประโยชน์กับท้องถิ่นโดยตรง เช่น การฟื้นฟู ถ่ายทอด ปรับเปลี่ยน เกิดขึ้นใหม่ เป็นนวัตกรรมการภูมิปัญญาเศรษฐกิจพอเพียงของปราชญ์ชาวบ้าน

5. จากการสัมภาษณ์ปราชญ์ชาวบ้านพบว่า เนื่องจากเกษตรกรที่ทำการเกษตรทั่วไปมีต้นทุนในการผลิตสูง จึงอยากที่จะลดต้นทุนในการผลิต ไม่อยากเป็นหนี้ อีกทั้งยังก่อให้เกิดอันตรายต่อสุขภาพและสารตกค้างในดินอันเนื่องมาจากการใช้สารเคมีบางประเภทจึงเกิดแรงจูงใจให้เกษตรกรหันมาทำเกษตรแบบผสมผสานตามหลักเศรษฐกิจพอเพียงมากขึ้น ดังนั้นจึงควรส่งเสริมให้ทำการเกษตรแบบผสมผสานตามหลักเศรษฐกิจพอเพียงเกษตรกรเพื่อให้เกษตรกรสามารถพึ่งตนเองได้อย่างแท้จริง

6. ควรจัดกิจกรรมค้นหาปราชญ์ชาวบ้านรุ่นใหม่และพัฒนาปราชญ์ชาวบ้านเดิมเพื่อเป็นการต่อยอดนวัตกรรมการภูมิปัญญาเศรษฐกิจพอเพียงของปราชญ์ชาวบ้านให้ยั่งยืนต่อไป

7. ควรที่จะมีแหล่งศึกษาเพิ่มเติมให้มากขึ้นเช่นสถานที่จัดแสดงนิทรรศการแปลงตัวอย่างพื้นที่ทำการเกษตร นวัตกรรมการภูมิปัญญาใหม่ๆเพื่อเป็นการกระตุ้นให้เกษตรกรได้เห็นตัวอย่างของความสำเร็จจากการทำการเกษตรแบบเศรษฐกิจพอเพียง

ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรมีการศึกษาปราชญ์ชาวบ้านในสาขานวัตกรรมการภูมิปัญญาเศรษฐกิจพอเพียงใน 5 สาขา ได้แก่ 1) สาขากระบวนเกษตรกรรมยั่งยืน 2) สาขาการผลิตเทคโนโลยีการผลิตพืช ประมง ปศุสัตว์ 3) สาขาการแปรรูปและผลิตภัณฑ์ 4) สาขาสถาบันเกษตรกรเป็นสถาบันเกษตรกรบนหลักการพึ่งพาตนเอง 5) สาขาปราชญ์เกษตรบุคคลที่มีการดำเนินชีวิตตามแนวทางเศรษฐกิจพอเพียง

2. ควรมีการทดลองนำกระบวนการหรือนวัตกรรมใหม่ๆนำมาใช้ควบคู่กับการศึกษาตัวแบบการจัดการนวัตกรรมการภูมิปัญญาเศรษฐกิจพอเพียงของปราชญ์ชาวบ้านเพื่อเสริมสร้างการพัฒนาที่ยั่งยืน

3. ควรมีการศึกษาในรูปแบบของการมีส่วนร่วมในการจัดการนวัตกรรมการภูมิปัญญาเศรษฐกิจพอเพียงของปราชญ์ชาวบ้านเพื่อเสริมสร้างการพัฒนาที่ยั่งยืน

4. ควรมีการศึกษาเปรียบเทียบตัวแบบการจัดการนวัตกรรมการภูมิปัญญาเศรษฐกิจพอเพียงกับปราชญ์ชาวบ้านในพื้นที่อื่นๆเพื่อดูความเหมือนและแตกต่างถึงผลการวิจัยซึ่งทำให้จะเห็นภาพที่ชัดเจนและเสริมสร้างการพัฒนาที่ยั่งยืนต่อไป

เอกสารอ้างอิง

คณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. (2554). **เรียนรู้เศรษฐกิจพอเพียง**.

กรุงเทพมหานคร: มูลนิธิชัยพัฒนา.

ธวัชชัย เฟ็งพิณีจ. (2550). “คุณลักษณะของปราชญ์ชาวบ้านด้านเกษตรกรรมแผนใหม่ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ.” **วารสารวิจัย มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนดุสิต สาขาสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์** 3(1): 22-32.

พยัคฆ์ วุฒิรงค์. (2555). “การสร้างสรรค่นวัตกรรมองค์กร : กรณีศึกษาการประยุกต์ใช้การจัดการความรู้.” **วารสารมหาวิทยาลัยศิลปากร ฉบับภาษาไทย** 30(1): 139.

พัชรินทร์ สิริสุนทร. (2556). **แนวคิด ทฤษฎี เทคนิค และการประยุกต์เพื่อการพัฒนาสังคม**.

กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

เพ็ญประภา ภัทรานุกรม. (2553). “การพัฒนาทุนทางสังคมโดยใช้ชุมชนเป็นฐาน ในชุมชนประสาทยิปิตีสันามิ : กรณีศึกษา ชุมชนในพื้นที่จังหวัดพังงา”. **วารสารร่มพฤษ์** 28(2) กุมภาพันธ์ - พฤษภาคม: 1-34.

สมบัติ กุสุมาวดี. (2553). “ทุนการสร้างสรรค่นวัตกรรมจากคนสร้างสรรคและสังคมที่สร้างสรรค.” **for Quality** 16 (149) March: 102.

สำนักงานนวัตกรรมแห่งชาติ. (2549). **สุดยอดนวัตกรรมไทย**. กรุงเทพมหานคร: สำนักงานนวัตกรรมแห่งชาติกระทรวงวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี.

สำนักงานปลัดกระทรวงเกษตรและสหกรณ์. (2557). **ปราชญ์เกษตรของแผ่นดิน**. (ออนไลน์). เข้าถึงเมื่อ 15 พฤษภาคม 2557. เข้าถึงได้จาก <http://www.moac.go.th/philosopher/>.

เสวี พงศ์พิศ. (2549). **เศรษฐกิจพอเพียงเกิดได้ถ้าใจปรารถนา**. กรุงเทพมหานคร: เจริญวิทย์การพิมพ์.

Johannessen, J., & Olsen, B. (2003). “Knowledge management and sustainable competitive advantages : The impact of dynamic contextual training”. **International Journal of Information Management** 23: 277-289.

Bolwijn, P., Kumpe, T., (1990). Manufacturing in the 1990 s: Productivity, exibility and innovation. **Long Range Planning**. 23(4): 44-57.

C.P. Chou. (1987). "Practical issues in structural modeling." **Sociological Methods & Research** 16(1): 78-117.

Dorf, R. C. & Byers, T. H. (2008). **Technology Ventures : From Idea to Enterprise**. New York: McGraw-Hill Companies, Inc.

Drucker, F.P. (1993). **Post-Capitalist Society**. New york: Butterworth Heineman.

.....

Hair J. F., Black W. C., Babin B. J., Anderson R.E., & Tatham R. L. (2006). **Multivariate data analysis**. 6th ed. NJ: Pearson Prentice Hall.

Lindeman, R. H., Merenda, P. F., and Gold, R. Z. (1980). **Introduction to bivariate and Multivariate analysis**. Glenview, Illinois: Scott, Foresman and company.

Nonaka, I. (1991). “The Knowledge creating company”. **Harvard Business Review**. 69 (Nov-Dec): 96- 104.

_____. (1994). “A Dynamic Theory of Organizational Knowledge Creation”. **Organization Science**. 5(1): 14-37.

Nonaka, I. & Toyama, R. (2003). “The knowledge-creating theory revisited : Knowledge Creation as a synthesizing process.” **Knowledge Management Research & Practice** 1: 2-10.